

Notitie : Natuurtoets woningbouw Oudestraat-Bisonstraat, Gemert

Locatie : Oudestraat, Bisonstraat, Gemert
Datum : 17 oktober 2012
Projectnummer : 211x06153
Opgesteld door : Rob van Dijk
Gecontroleerd : Niels Paree
door

Voorliggend verslag behoort bij de toelichting van het bestemmingsplan 'Woningbouw Oudestraat-Bisonstraat, Gemert' opgesteld door BRO met rapportnummer 211x06153.

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Verordening Ruimte is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit de EHS en Groenblauwe Mantel is ruimtelijk vastgelegd op de kaarten van de Verordening Ruimte. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen. Met passende maatregelen kan de aanvraagprocedure voor een ontheffing voorkomen worden. Voor soorten van 'tabel 2' geldt bovendien dat een ontheffing niet nodig is wanneer gewerkt wordt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode. Als passende maatregelen niet mogelijk zijn dan dient er een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een belang behorende bij het beschermingsregime waaronder de soort beschermd wordt.

Methode van toetsing

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is een veldbezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving. Het veldbezoek is uitgevoerd door een ecooloog van BRO¹ op 17 oktober 2012. Het doel van dit verkennende terreinbezoek was een beeld te krijgen van de gebiedskennmerken, het grondgebruik en de mogelijke natuurwaarden binnen het onderzoeksgebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht.

Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinciale natuurgegevens en algemene

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

Het plangebied bestaat uit twee ruimtelijk gescheiden onderdelen die zijn aangeduid als Noord en Zuid. Onderdeel Noord ligt ten noorden van de Bisonstraat en bestaat uit de kavel Oudestraat 30 en de weide achter deze kavel. Deze loopt door tot de woning Bisonstraat 30. Onderdeel Zuid ligt ten zuiden van de Bisonstraat en bestaat uit het perceel achter de kavels Oudestraat 40 en 44. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de kavel van Bisonstraat 46 en loopt aan de oostzijde door tot de achterzijde van Bisonstraat 23.

Het plangebied ligt in de kernrandzone in het zuiden van de kern Gemert. Onderdeel Noord ligt geheel ingesloten door bebouwing en vormt een groene enclave binnen het stedelijke gebied. Onderdeel Zuid ligt op de overgang van het stedelijke gebied naar het landelijke en parkachtige gebied rondom de visvijver Dribbelei. Dit parkachtige gebied wordt van het verdere landelijke gebied afgesloten door de zuidelijke randweg Zuid-Om. Rondom de Dribbelei liggen enkele houtopstanden, houtsingels, weitjes, grasstroken en akkerland.

Onderdeel Noord bestaat uit bebouwing met erf en uit een ponyweide. Het hoofdgebouw is een leegstaande woonboerderij, waarbij van het schuurgedeelte het dak ontbreekt. In dit schuurgedeelte is een ruigtevegetatie met enkele opschietende boompjes tot ontwikkeling gekomen. Rondom het hoofdgebouw ligt een kleine siertuin. Achter het hoofdgebouw staan enkele bijgebouwen, die deels in gebruik zijn voor opslag en als schuilplaats voor pony's. Deze gebouwtjes bestaan uit beton en golfplaten. Het erf is gedeeltelijk verhard en gedeeltelijk begroeid met ruigtekruiden. Op het erf staan twee dikke kersbomen en enkele kleinere boompjes (peer en vlier). Op het erf is ook een betonnen sleufsilo aanwezig. Ten zuiden van de bebouwing ligt een heg met liguster en sneeuwbes direct aan de Bisonstraat.

De ponyweide is geheel begroeid met gras en wordt intensief begraasd. De weide is omheind met prikkeldraad. Op het terrein is een waterput aanwezig.

Onderdeel Zuid bestaat uit de woning met aanbouw (Oudestraat 44) met een bijbehorende tuin en ponyweide. De bebouwing is geheel in gebruik. De tuin is ingericht met een grasveld en wordt omzoomd door hoge beukenhagen. De aangrenzende ponyweide wordt intensief begraasd. Op het terrein staat een stalletje.

Foto;s: 1) De deels afgebrande woning Oudestraat 30. 2) Bijgebouwen achter Oudestraat 30. 3) Ponyweide ten noorden van de Bisonstraat. 4) Grasveld achter Oudestraat 44. 5) Ponyweide ten zuiden van de Bisonstraat. 6) Ponyweide ten zuiden van de Bisonstraat (gelegen ten oosten van onderdeel Zuid).

Beschrijving van het initiatief

In het plangebied is woningbouw voorzien, inclusief ontsluitingswegen en parkeerverhardingen. In onderdeel Noord zal de deels afgebrande woning Oudestraat 30 worden gerenoveerd en omgevormd tot twee woonhuizen. Daarnaast is de nieuwbouw van circa 13 woningen met bijbehorende tuinen voorzien. Aansluitend op een bestaand plantsoen aan de Keizersbosch zal een plantsoen en parkeerterrein worden aangelegd. De bijgebouwen achter Oudestraat 30 zullen worden gesloopt.

In onderdeel Zuid is de verplaatsing van circa 15 woningen voorzien met een ontsluitingsweg tussen de bestaande woningen Oudestraat 40 en 44. Deze woningen zullen worden behouden.

Toetsing Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van wettelijk beschermde natuurgebieden. In een straal van 10 kilometer rondom het plangebied liggen geen wettelijk beschermde natuurgebieden. Gezien de beperkte omvang van de ontwikkeling en de grote afstand tot beschermde natuurgebieden, kunnen negatieve effecten door de woningbouw op voorhand worden uitgesloten. Vanuit het project hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Toetsing planologisch beschermde natuurwaarden

Het plangebied ligt geheel buiten de provinciale groenstructuur (EHS en Groenblauwe mantel) zoals deze is vastgelegd in de Verordening Ruimte. Het plangebied sluit bovendien niet aan op de provinciale groenstructuur. Vanuit provinciaal beleid hoeft daarom geen rekening te worden gehouden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en faunawet

Flora en vegetatie

Op basis van het veldbezoek en de beschikbare gegevensbronnen zijn de verschillende vegetatietypen in het gebied in beeld gebracht en is beoordeeld of hierin beschermde of bedreigde plantensoorten zullen voorkomen. De ponyweiden bestaan uit raaigras en witbol waarin zeer algemene kruidachtige soorten voorkomen, zoals kruipende boterbloem, zachte ooievaarsbek, gewone hoornbloem, witte klaver, witte dovenetel, paardenbloem, smalle weegbree en grote weegbree. Aan de perceelsranden komen pioniersoorten voor zoals grote brandnetel, knopkruid en ridderzuring.

Op en rondom de bebouwde delen is gelet op de aanwezigheid van muurvegetatie. In het schuurgedeelte van Oudestraat 30 is een ruigte aanwezig met soorten zoals knopkruid, paardenbloem, witte klaver, zachte ooievaarsbek, Canadese fijnstraal, wilgenroosje etc. Daarnaast zijn houtige planten aanwezig, waaronder bamboe. In de waterput is één eikvaren aangetroffen. Beschermde of bedreigde muurplanten zijn niet aangetroffen.

Het voorkomen van bedreigde of beschermde plantensoorten is op basis van het veldbezoek met zekerheid uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Ten oosten van het plangebied zijn tijdens het veldbezoek konijnen waargenomen. Deze zullen naar alle verwachting ook in het plangebied voorkomen. In de houtsingels ten oosten van het plangebied zijn diverse konijnenholen aanwezig. Behalve konijnen zullen nog enkele algemeen beschermde diersoorten van beschermingsniveau 1 op enige wijze van het gebied gebruik kunnen maken, zoals egel, huisspitsmuis, mol, bunzing, haas, bosmuis, veldmuis en rosse woelmuis. Voor de genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor deze soorten de wettelijke zorgplicht.

Op basis van algemene verspreidingsgegevens komt één strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoort in de directe omgeving voor, namelijk eekhoorn. Het onderzoeksgebied is niet erg geschikt voor de eekhoorn vanwege het beperkte aantal bomen in het gebied. In de achtertuinen van de woningen aan de Oudestraat en Bisonstraat zullen naar verwachting eekhoorns foerageren, evenals in de houtsingels. In de bomen zijn echter geen nesten aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Het plan voorziet in een beperkte aantasting van het aanwezige groen. De eekhoorn is een soort die niet bijzonder gevoelig is voor verstoring en zich ook in stedelijke gebieden weet te handhaven. De waarde van het plangebied gaat niet noemenswaardig achteruit voor deze soort. Doordat er geen konijnenholen verdwijnen hoeven er geen specifieke maatregelen genomen te worden voor konijnen in het kader van de wettelijke zorgplicht.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen (holle bomen en gebouwen). In het onderzoeksgebied zijn in het geheel geen holle bomen aanwezig. De gebouwen op kavel Oudestraat 30 zijn niet erg geschikt voor vleermuizen. Spouwen, gevelbetimmeringen, daklijsten, luiken en andere dak- en gevelbetimmeringen waarachter vleermuizen kunnen wegkruipen, ontbreken. De enige voor vleermuizen toegankelijke ruimte is achter de dakpannen (via de afgebroken zijkant van het dak). De bijgebouwen zijn van binnen geïnspecteerd en zijn ongeschikt voor vleermuizen. In de bebouwing achter Oudestraat 44 zijn open stootvoegen aanwezig die toegang geven tot de spouwen. Dit gebouw is geschikt als zomer- en winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis.

Delen van het plangebied en de directe omgeving zijn geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De hagen rondom het zuidelijke deel van het plangebied en de houtsingels buiten het plangebied zijn zeer geschikt als vaste vliegroute voor vleermuizen. Ze vormen een waardevolle verbindings- en geleidingsstructuur tussen het bebouwde gebied en de Dribbelei.

Effectenbeoordeling

In het plan wordt de bebouwing Oudestraat 44 behouden. Het verdwijnen van verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bebouwing is hierdoor uit te sluiten. De geschiktheid voor vleermuizen van het pand Oudestraat 30 is door middel van een nadere inspectie van het dak in beeld te brengen. Op basis hiervan kan worden beoordeeld of maatregelen voor vleermuizen nodig zijn.

Door de ontwikkeling van de woningen gaat foerageergelegenheid voor vleermuizen verloren. Het plangebied zal gezien de beperkte omvang deel uitmaken van een groter foerageergebied. De ontwikkeling van woningen op de ponyweide zal niet leiden tot een wezenlijke aantasting van het functionele leefgebied van vleermuizen, doordat de dieren in de verdere omgeving kunnen blijven foerageren. Wel is daarbij van belang dat het groene karakter van het gebied behouden blijft.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende vogels waargenomen in en rondom het plangebied. In het gebied zijn houtduif, zwarte kraai, kauw, winterkoning, merel, groenling en huismus waargenomen. Het gaat om standvogels die ook in en rondom het plangebied tot broeden kunnen komen. De huismus is een gebouwbewonende soort, die onder andere in de bebouwing achter Oudestraat 44 is aangetroffen. Daarnaast zaten er veel huismussen in de aangrenzende ligusterhaag. Mogelijk broeden er huismussen onder de dakpannen.

Omdat het onderzoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen geven de waarnemingen geen compleet beeld van de broedvogels die in het gebied zullen voorkomen. In het gebied zijn met name algemene tuinvogels te verwachten. Het voorkomen van roofvogels of uilen rondom het plangebied is onbekend. In het plangebied zijn echter geen nestplaatsen van roofvogels of uilen aangetroffen. De gebouwen in het plangebied zijn niet geschikt voor andere gebouwbewonende vogelsoorten zoals (gier)zwaluwen. Wel kunnen vogels broeden in de nisjes die zijn ontstaan door verdwijnen van het balkenwerk in het pand Oudestraat 44.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Hieronder valt de in het plangebied aanwezige huismus. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

Door de renovatie van Oudestraat 30 en sloop van de bijgebouwen kunnen jaarrond beschermde nestplaatsen van de huismus verloren gaan, inclusief het omringende functionele leefgebied. Het is niet bekend of en hoeveel nesten in de te slopen gebouwen aanwezig zijn.

De huismus is een van de 16 inheemse vogelsoorten die jaarrond beschermd is. De soort staat bovendien op de Rode Lijst omdat ze landelijk achteruit gaat. De oorzaak hiervan ligt enerzijds in het verdwijnen van nestplaatsen in gebouwen en anderzijds in het verdwijnen van erfbegroeiingen zoals heggen, bosschages, rommelhoekjes etc. Door het nemen van mitigerende maatregelen is het mogelijk om het plangebied geschikt te houden als leefgebied voor de huismus. Deze maatregelen moeten worden gericht op 1) het voorkomen dat nestelende dieren worden verstoord, 2) het creëren van vervangende nestplaatsen en 3) het behouden of creëren van foe-

rageer- en schuilgelegenheid. Deze maatregelen zullen nader worden uitgewerkt en vastgelegd in een mitigatieplan.

Nesten van overige broedvogels, zoals houtduif, merel, winterkoning en andere aanwezige soorten, zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden zoals verwijderen van bomen, struiken en ruigtevegetaties uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart.

Amfibieën, reptielen en vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Het onderzoeksgebied heeft daardoor geen waarde voor vissen of als voortplantingsgebied voor amfibieën. Als landbiotoop voor amfibieën of reptielen is het onderzoeksgebied niet bijzonder geschikt. Wel kunnen algemene amfibiesoorten zoals bruine kikker en gewone pad aangetroffen worden in het grasland of de rommelhoekjes. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Gezien het ontbreken van geschikte biotopen in de omgeving is het voorkomen van strenger beschermde amfibie- en reptielensoorten in het onderzoeksgebied redelijkerwijs uit te sluiten.

Ongewervelde diersoorten

Het voorkomen van beschermde ongewervelde diersoorten in het onderzoeksgebied is uit te sluiten. Dergelijke soorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied. In het onderzoeksgebied zijn deze omstandigheden niet aanwezig.

Conclusie

In het pand Oudestraat 30 zijn mogelijk voor vleermuizen toegankelijke ruimten aanwezig achter de dakpannen (via de afgebroken zijkant van het dak). Om te beoordelen of er voor vleermuizen vaste verblijfplaatsen kunnen verdwijnen, is een nadere inspectie van de bebouwing aan te bevelen. Op basis hiervan kan worden beoordeeld of maatregelen voor vleermuizen nodig zijn.

De groenstructuur in het plangebied is van waarde voor vleermuizen. Door het groene karakter van het gebied te behouden in het plan kunnen wezenlijke effecten op vleermuizen worden voorkomen.

Door de renovatie van Oudestraat 30 en sloop van de bijgebouwen kunnen jaarrond beschermde nestplaatsen van de huismus verloren gaan, inclusief het omringende functionele leefgebied (heggen, struikgewas). Het is niet bekend of en hoeveel nesten in de te slopen gebouwen aanwezig zijn. Door het nemen van mitigerende maatregelen is het mogelijk om het plangebied geschikt te houden als leefgebied voor de huismus. Deze maatregelen moeten worden gericht op 1) het voorkomen dat nestelende dieren worden verstoord, 2) het creëren van vervangende nestplaatsen en 3) het behouden of creëren van foerageer- en schuilgelegenheid. Deze maatregelen zullen nader worden uitgewerkt en vastgelegd in een mitigatieplan.

Nesten van overige broedvogels zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden zoals verwijderen van bomen, struiken en ruigvegetaties uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart.